

Kysymyksiä ja vastauksia aluekehittämisestä ja kasvupalveluista

Mitä kasvupalvelut ovat?

Kasvupalveluilla tarkoitetaan työnhakijoiden, työnantajien ja yritysten palveluja. Kasvupalveluja ovat esimerkiksi työnvälitys, työnhakijoiden osaamisen kehittäminen, rekrytointipalvelut tai erilaiset tuet ja asiantuntijapalvelut yritysten liiketoiminnan kehittämiseen.

Kasvupalveluja järjestetään ja tuotetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.

Mikä on kasvupalvelu-uudistus?

Hallitus antoi aluekehittämistä ja kasvupalveluita koskevan esityksen 5.4.2018. Esitys kuuluu maakuntauudistuksen kokonaisuuteen. Uudistuksessa perustetaan maakuntien itsehallinto ja siirretään sille nykyiset kuntien sote-tehtävät ja eräitä valtion tehtäviä.

Maakunnille siirrettäisiin kasvupalveluna hoidettavaksi valtaosa niistä tehtävistä, joita tällä hetkellä hoidetaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävinä ELY-keskuksissa sekä TE-toimistojen tehtävät. Maakunnat aloittavat toimintansa 2020 alusta ja saavat järjestämism vastuun muun muassa kasvupalvelujen järjestämisestä.

Poikkeuksen muodostaa Uudenmaan erillisratkaisu, joka avaa Helsingille, Espoolle, Vantaalle ja Kauniaisille mahdollisuuden perustaa kuntayhtymän. Jos kuntayhtymän perussopimus syntyy säädettyssä määräajassa, vastuu Uudenmaan kasvupalvelujen järjestämisestä on kuntayhtymällä. Muut Uudenmaan kunnat voivat halutessaan liittyä kuntayhtymään.

Kasvupalvelu-uudistuksella siirretään palvelujen järjestämism vastuu ja uudistetaan palvelurakennetta ja palvelujen sisältöä asiakaslähtöisesti. Kasvupalvelu-uudistuksen tarkoituksena on **monipuolistaa kasvupalvelujen tuotantorakennetta**, lisätä palvelutuotannon **kilpailullisuutta** ja julkisen palvelutuotannon **kustannusten läpinäkyvyyttä** sekä asiakkaiden **vallinnanvapautta**.

Järjestämism vastuussa oleva maakunta päättää itse valtiolta saamansa rahoituksen käytöstä ja pysyy aiempaa paremmin huomioimaan alueelliset ja paikalliset olosuhteet palvelujen tuottamisessa.

Mikä on valtion, maakuntien ja kuntien rooli aluekehittämisessä?

Alueiden kehittämistä koskevaan sääntelyyn ei esitetä merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Alueiden kehittäminen jatkuu eri hallinnonalojen, alueiden, paikallisen tason ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Valtio vastaa valtakunnallisesta alueiden kehittämisestä. Vastuu alueiden kehittämisestä on maakunnilla ja kunnilla alueillaan.

Valtion ja maakuntien yhteistyön toteuttamiseksi luodaan menettely, jossa useiden ministeriöiden toimialaan kuuluvasta alueiden kehittämisestä käytäisiin vuosittain **keskustelut alueiden kehittämisen tavoitteista ja sen toimeenpanosta**.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa hallintoviranomaisena rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta. Välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä siten kuin niistä alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta

annetussa laissa erikseen säädetään. Välittäviä toimielimiä ovat maakunnat, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja Innovaatiorahoituskeskus Business Finland.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa alueiden kehittämisestä ja siihen liittyvästä yhteensovittamisesta ja muut ministeriöt osallistuvat alueiden kehittämiseen oman toimialansa puitteissa. TEM valmistelelee yhteistyössä ministeriöiden, maakuntien sekä muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa aluekehittämispäätöksen, joka sisältää valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet ja kansalliset rakennerahasto-ohjelmat.

Maakunta toimii oman alueensa aluekehittämisviranomaisena, joka tekee yhteistyötä erityisesti alueen kuntien kanssa.

Miksi tämä uudistus tehdään?

Uudistuksen tavoitteena on **edistää kestävää talouskasvua, alueiden kehittämistä** sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritysten toimintaedellytyksiä valtion ja maakuntien toimenpiteiden ja niiden järjestämien palvelujen avulla.

Jatkossa maakunnat pystyvät palveluiden järjestäjinä määrittelemään ja hankkimaan oman **alueensa tarpeista lähtevät palveluratkaisut**. Tavoitteena on myös, että maakuntien kasvupalvelut ja kuntien elinvoimapalvelut sovitetaan yhteen alueellisesti. Lisäksi halutaan saada **yksityiset palvelutuottajat ja järjestöt mukaan palvelujen tuottamiseen**. Näin toimien voidaan saada uudenlaisia asiakaslähtöisiä palveluratkaisuja. Palveluja yhteen sovittamalla maakunnilla on hyvät mahdollisuudet edistää oman alueensa kasvua ja elinvoimaa.

Tarkoitus on saada osaavat **työnhakijat ja yritysten tarpeet kohtaaman nykyistä paremmin**. Tämä on avaintekijä siinä, että alueilla saadaan kasvua. Uudistus selkeyttää palveluita ja lisää muun muassa kilpailun kautta niiden asiakaslähtöisyyttä. Kasvupalvelulla tuetaan työnhakijoita työuran eri vaiheissa, oli kysymys sitten uuden työn, uran tai yrittäjyysvaihtoehdon hakemisesta.

Kasvupalvelussa yhdistyvät yritys- ja työvoimapalvelut, jolloin on aiempaa paremmat mahdollisuudet vastata kokonaisvaltaisesti yritysten kasvutilanteisiin ja sitä kautta työllisyyteen, kun työvoiman saatavuutta tukevat palvelut ovat kiinteästi yhdistetty muihin yritysten kilpailukykyä ja kasvua tukeviin palveluihin.

Laajempaa ja syvempää työllistymisen tukea tarvitseville rakennetaan **uudenlaisia palvelukokonaisuuksia, joissa voidaan hyödyntää myös sote-palveluja**. Tämä onnistuu aikaisempaa paremmin, kun jatkossa maakunnat vastaavat jatkossa sekä kasvu- että sote-palvelujen järjestämistä.

Mitä ovat valtakunnalliset kasvupalvelut?

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa järjestäjänä valtakunnallisesti tuotettavista kasvupalveluista. Valtakunnalliset kasvupalvelut järjestetään keskitetysti ja ne ovat saatavilla koko maassa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisista kasvupalvelujen toimijoista ja niiden tuottamista palveluista sekä esimerkiksi Finnveran, Tesin ja Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimivallasta rahoituspäätösten tekemiseksi säädetään erikseen. Muita valtakunnallisia toimijoita olisivat esimerkiksi Business Finland Oy ja Suomen Teollisuussijoitus Oy.

Mitä maakunnan järjestämistehtävät ovat?

Maakunta järjestää kasvupalveluja työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi.

Maakunta varaa määrärahoja palkkatuen myöntämiseen.

Maakunta voi järjestää kasvupalveluja yritystoiminnan ja yrittäjyyden sekä kansainvälistymisen edistämiseksi sekä palveluja, jotka luovat edellytyksiä innovaatioiden kehittämiseksi.

Maakunta päättää kasvupalvelun tuottajien valinnasta (oma tuotanto, muu palvelutuotanto) ja kasvupalvelujen saatavuuden varmistamisesta siten, että asiakas voi mahdollisimman monessa palvelussa valita tarvitsemansa palveluntuottajan useammasta kuin yhdestä vaihtoehdosta.

Maakunnan huolehtii kasvupalveluihin liittyvästä oikeuksista, velvollisuuksista ja etuuksista tiedottamisesta sekä palvelujen käyttöön liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta. Lisäksi maakunnan on neuvottava ja tuettava asiakkaita kasvupalveluihin liittyvän valinnanvapauden käyttämisessä.

Maakunta huolehtii lisäksi siitä, että palveluntuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.

Maakuntaa sitovat kansainväliset veloitteet, erityisesti yhdenvertaisuuden ja esteettömyyden toteutuminen palvelujen saatavuudessa, sekä eri asiakasryhmien ja yksittäisten asiakkaiden syrjimätön kohtelu.

Miksi Uudellemaalle on tulossa erilliskorjaus?

Pääkaupunkiseudun voidaan katsoa olevan erilaisessa tilanteessa, kun otetaan huomioon talouden ja työmarkkinoiden tunnusluvut sekä maahanmuuttajien määrä. Uudenmaan muiden kuntien vaikutusmahdollisuudet turvataan korjauksella, jossa kaikille Uudenmaan kunnilla on oikeus liittyä kuntayhtymän jäseneksi.

Pääkaupunkiseudulla asuu 44 prosenttia Suomen pitkäaikaistyöttömistä sekä 48 prosenttia vieraskielisistä. Koko maan työvoimasta pääkaupunkiseudun osuus on 22 prosenttia ja yksityissektorin työpaikoista 30 prosenttia.

Myös Uudenmaan erilliskorjaus pohjautuu tuottamistoiminnan eriyttämiseen. Kuntayhtymä vastaa kasvupalvelujen järjestämisestä ja sen tytäryhtiöt niiden tuottamisesta mahdollisessa markkinapuutetilanteessa. Myös Uudellamaalla on yksityisellä sektorilla merkittävä rooli palvelujen tuottamisessa, kuten muissakin maakunnissa.

Miten tietojärjestelmiin ja sähköisiin palveluihin liittyvät asiat ratkaistaan?

Työ- ja elinkeinoministeriö järjestää valtakunnalliset kasvupalveluja tukevat tietojärjestelmät. Kaikki valtakunnallisten kasvupalvelujen järjestäjät ja tuottajat sekä maakunnat voivat tukeutua samoihin tietojärjestelmiin.

Lisäksi maakunta kehittää ja pitää tarpeen mukaan yllä alueensa kasvupalveluja tukevia sekä maakunnan ja alueen kuntien yhteistoimintaa tukevia tietojärjestelmiä ja alustoja.

Uudistuksen eteneminen ja aikataulu

Miten lainsäädäntövalmistelu etenee?

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annettiin 5.4.2018 (HE 35/2018). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa. Lailla siirrettäisiin valtion elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kestävää talouskasvua sekä työllisyyden, työllistymisen ja yritysten toimintaedellytysten edistämistä koskevien toimenpiteiden järjestämisvastuu itsehallinnollisille maakunnille.

Uudistusta koskevat **erillislaivit** tulevat eduskuntakäsittelyyn toukokuussa 2018

- laki julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämisspalveluista
- laki alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta
- laki kotoutumisen edistämisestä

Syksyllä eduskunnalle annetaan lait

- kasvupalvelujen tiedonhallinnasta
- työttömyysturvatehtävien siirrosta TE-toimistoilta Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille
- työmarkkinatuen rahoitusvastuusta.

Mitä ovat kasvupalvelupilotit ja mihin niillä pyritään?

Kasvupalvelupilotit tukevat maakuntia ja palveluntuottajia uusiin toimintamalleihin siirtymisessä. ELY-keskuksissa ja TE-toimistoissa ollaan käynnistämässä alueiden tarpeisiin ja tilanteisiin sopivia hankkeita, joilla otetaan ensimmäisiä askeleita kasvupalvelujen tuotantorakenteen monipuolistamiseksi. Tavoitteena on myös kilpailullisten toimintamallien kokeilu ja markkinoiden herättely.

Piloteissa kokeillaan erilaisia sisältöjä (yritysassiakas, työnhakija-asiakas) ja toteutusmalleja (ostopalvelut, yrittäjyys, kumppanuus, allianssi). Ne käynnistyvät loppuvuoden 2018 ja alkuvuoden 2019 välillä. Sopimuskaudet jatkuvat esim. 2020 loppuun, jolloin varmistetaan palvelujen jatkuvuus siirtymävaiheessa.

HE-luonnos julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden väliaikaista järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi on lausunnoilla 5.3.–6.4. Lainsäädäntömuutokset tuovat edellytyksiä monipuolisten kokeilujen järjestämiselle.

Palvelutuottaminen, palvelumarkkinoiden hyödyntäminen

Voiko maakunta tuottaa itse kasvupalveluja?

Voi. Maakunnan on omassa toiminnassaan eriytettävä kasvupalvelujen järjestäminen ja tuottaminen. Jos maakunta tuottaa kasvupalveluja kilpailutilanteessa markkinoilla, on maakunnan annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Maakunnan pitää lisäksi tuottaessaan kasvupalveluja eriyttää kirjanpidossaan kasvupalvelut muusta toiminnastaan.

Miten palvelutuottajat valitaan?

Maakunta voi oman tuotannon sijasta tai lisäksi valita yhden tai useita palveluntuottajia. Muiden palveluntuottajien valitsemiseksi maakunta voi tehdä puitejärjestelyn tai hankintasopimuksen palveluntuottajan kanssa kilpailutettuaan ensin palveluntuottajia tai hyväksyä kaikki edellytykset täyttävät ja maakunnan kasvupalvelujen tuottamisen ehtoihin sitoutuneet kasvupalvelujen tuottajat ilmoittautumisen perusteella. Maakunnan eri alueilla tai erityyppisissä kasvupalveluissa voidaan hyödyntää myös molempia palveluntuottajan valitsemisen tapoja asiakkaan valinnanvapauden lisäämiseksi.

Tarkoitus on saada osaavat työntekijät ja yritysten tarpeet kohtaamaan nykyistä paremmin, mikä parantaa alueiden taloudellista kasvua. Uudistus selkeyttää palveluja ja lisää kilpailun kautta niiden asiakaslähtöisyyttä. Kasvupalveluilla tuetaan työnhakijoita työuran eri vaiheissa, olipa kysymys sitten uuden työn, urakehityksen tai yrittäjyysvaihtoehdon hakemisessa.

Laajempaa ja syvempää työllistymisen tukea tarvitseville rakennetaan uudenlaisia palvelukokonaisuuksia, joissa voidaan hyödyntää aikaisempaa paremmin myös sote-palveluita.

Miksi kasvupalvelujen tuottaminen avataan markkinoille?

Palvelut uudistetaan maakuntauudistuksen yhteydessä siten, että ne vastaavat entistä paremmin talouden ja työmarkkinoiden nopeaan muutosrytmiin. Nykyinen palvelujen sääntely on johtanut siihen, että asiantuntijaresursseja ja osaamista ei pystytäkään kaikissa tilanteissa suuntaamaan riittävästi työelämän ja elinkeinoelämän nopeasti muuttuviin tarpeisiin.

Rekrytointipalvelut ja työnvälitys esimerkiksi vaativat yhä enemmän erityisosaamista, toimialatuntemusta ja syvälle elinkeinoelämän ja työnhakijoiden tilanteeseen pureutuvaa palvelua, jota nykyisen vahvasti sääntelyyn perustuvan järjestelmän on vaikeaa ylläpitää ja toteuttaa.

Työmarkkinoiden toimivuus on kaikkien yhteinen etu. Työttömyydestä aiheutuu valtavia taloudellisia menetyksiä niin yksilöille, yrityksille kuin julkisyhteisöillekin – välittömät työttömyysmenot ovat vuositasolla noin 6 miljardia.

Miten pienet ja keskiuuret yritykset pääsevät tarjoamaan palveluja maakunnalle?

Uudistukselle on ensisijaista, että myös pienet yritykset voivat toimia markkinoilla. Maakunta päättää maakuntastrategiassaan myös palvelujen tuotantostrategiasta. Siinä tulisi ottaa huomioon pk-yritysten mahdollisuus tarjota palveluja.

Kasvupalvelujen tuottaminen tulee maakunnissa rakentaa niin, että myös pienemmillä toimijoilla on mahdollisuus tarjota palveluitaan. Uudistuksessa avataan kasvupalvelujen markkinoita ja lisätään kilpailua. Tämä lisää asiakkaiden valinnan mahdollisuuksia, luo kilpailun kautta organisaatorakenteita, jotka tukevat palvelun laadun kehittymistä sekä tuo uusia palveluinnovaatioita ja tehokkaampia toimintatapoja.

Onko kaikkialla Suomessa markkinoita kasvupalvelujen tuottamiseen?

Kilpailullisen, kestävän markkinoiden rakentuminen on uudistuksen kriittinen menestystekijä. Markkinoiden kehittyminen vie vuosia ja riippuu myös maakunnan tekemistä ratkaisuista markkinoiden ohjaamisessa. Maakuntien tulisi toimenpiteillään (myös yhteisillä) edistää markkinoiden rakentumista.

Markkinapuute tarkoittaa tilannetta, jossa markkinoilta ei löydy riittävästi kriteerit täyttäviä palveluntuottajia. Kriteerejä voivat olla esimerkiksi palvelun saavutettavuus, riittävyys, kohtuuhintaisuus ja tuloksellisuus. Markkinapuute voidaan todeta erilaisissa tilanteissa ja eri tavoin – esimerkiksi käyttämällä avointa kuulemismenettelyä, teettämällä ulkopuolinen arvio tai julkaisemalla markkinakartoitusta koskeva ilmoitus julkisten hankintojen ilmoitusportaalissa.

Miten varmistetaan, että maakunnilla on riittävästi osaamista kasvupalvelujen hankintaan?

Hyvin toteutettu hankinta tarvitsee ensisijaisesti hankittavan palvelun tuntemusta ja sitä nykyisillä ELY-keskusten ja TE-toimistojen henkilöstöllä on runsaasti. Valtion virastoissa on viime vuosina tehty myös systemaattista työtä hankintaosaamisen ja -toimintamallien kehittämiseksi, ja hankintaosaamisen lisäämistä jatketaan edelleen. Maakuntauudistuksessa tulee huolehtia hyvien toimintamallien hyödyntämisestä ja siirtyvien henkilöiden osaamisen säilyttämisestä ja tarvittavasta lisäkoulutuksesta.

Allianssimalli palvelujen tuottamisessa

Mikä on kasvupalveluallianssi?

Uutena linjauksena esityksessä kannustetaan toteuttamaan maakunnallisia yritys- ja työllisyyspalveluita sekä kunnallisia elinvoimapalveluita yhdessä allianssimallin avulla.

Maakunnat voivat alueellaan toimivien kuntien kanssa sopia kilpailuttavansa maakuntien järjestämisvastuulla olevat kasvupalvelut ja kunnan tai kuntien järjestämät kasvupalvelujen kanssa yhteen sovitettavat elinvoimatehtävät yhdessä. Kilpailutuksella haetaan sopivat kumppanit kasvupalveluallianssiin.

Allianssin perusta on maakunnan, kuntien ja palveluntuottajien välinen yhteinen sopimus. Osapuolet vastaavat kasvupalvelujen ja kuntien yleisen toimialan elinvoimatehtäviin liittyvien palvelujen suunnittelusta ja toteuttamisesta yhdessä, yhteisellä organisaatiolla. Osapuolet jakavat projektiin liittyviä hyödyt ja riskit sekä noudattavat tiedon avoimuuden periaatteita.

Miksi allianssi sopii kasvupalveluihin?

Maakuntien kasvupalveluilla ja kuntien elinvoimatehtävillä on samansuuntaiset tavoitteet: ne lisäävät alueen elinvoimaa, löytävät ihmisille töitä ja yrityksille työntekijöitä sekä tukevat yritysten kasvua. Sekä maakunnat että kunnat - erityisesti isoimmat kaupungit - satsaavat kasvun ja elinvoiman edistämiseen merkittäviä panoksia. Yhteistyöllä ja resursseja yhdistämällä on mahdollista saada aikaa paljon enemmän kuin erikseen.

Miten allianssi edistää kilpailullisen tuotannon käyttöä?

Allianssimalli on ensisijaisesti tarkoitettu hankintalainsäädännön mukaiseksi järjestäjän ja ulkoisten tuottajien väliseksi yhteistyömuodoksi läpi palvelujen suunnittelun, kehittämisen ja toteutuksen elinkaaren. Mallissa sovelletaan kilpailuneutraliteetin ym. sääntelyä, kuten muussakin hankinnassa.

Maakunta ja kunnat voivat tehdä hankintayhteistyötä ja hyödyntää allianssimallia palvelujen järjestämiseksi. Markkinoiden näkökulmasta tämä voi tarkoittaa laajempia hankkeita ja kiinnostavia liiketoimintamahdollisuuksia.

Millainen on allianssisopimus?

Allianssisopimus tehdään hankintayksikön palveluntuottajan välille. Allianssiin voi kuulua myös useita hankintayksiköjä (maakunta ja kuntia) ja palveluntuottajia. Siinä määritellään allianssiyhteistyön tavoitteet, sisällöt (mm. mitä tuotetaan, mitä hankitaan), roolit, rahoitus ja kustannustenjako sekä organisointi, esim. yhteinen projektioorganisaatio, johtoryhmä tms.

Allianssisopimus ei muuta maakunnan ja kuntien lakisääteisiä velvoitteita, vaan koskee yhteistyötä järjestämistehtävässä.

Voiko allianssiin liittää mukaan muita kuin kasvupalvelu ja elinvoimatehtäviä?

Tilajien päätettävissä on, mitä kaikkia tehtäviä allianssille annetaan. Esimerkiksi maakuntien sosiaali- ja terveyspalveluja ja kuntien hyvinvointipalvelujen hoitaminen samassa allianssissa voi osoittautua hyväksi ajatukseksi.

Minkälaisia kokemuksia on allianssimallista palvelusektorilla?

Esimerkiksi Tampereen Tesoman hyvinvointikeskuksen kehittämisprojekti toteutetaan allianssimallilla. Hyvinvointikeskukseen sijoittuu sekä kaupallisia palveluita että useita julkisia palveluita, joita on tähän asti tuottanut Tampereen kaupunki: muun muassa terveydenhoito-, hammashoito- sekä kirjastopalvelut.

Malli edellytti huolellista hankintaprosessin ja tarjouspyyntöasiakirjojen suunnittelua ja laatimista. Projektissa luotiin toimintamalli, jossa kunnalliset sote-palvelut integroitiin muihin hyvinvointipalveluihin. Hyvinvointikeskus on tarkoitettu koko väestölle, eikä vain sosiaali- ja terveysaseman asiakkaille. Sopimuskauden kesto on kymmenen vuotta ja alustava arvio palvelujen laajuudesta on yhteensä 140 milj. euroa.

Mitä haasteista allianssimallin käyttöön voi liittyä?

Allianssimallin käyttö voi aluksi olla haasteellista, koska se muuttaa niin voimakkaasti totuttuja toimintamalleja. Toisaalta suurilla kaupungeilla (esim. Helsinki, Turku, Tampere, Oulu) on jo kokemusta allianssimallin käytöstä.

Allianssi sopii parhaiten monimutkaisiin kokonaisuuksiin, joissa on tilaa innovaatioille. Pienet selkeät hankinnat on parempi hoitaa perinteisin menetelmin.

Alueellinen yhdenvertaisuus

Miten varmistetaan asiakkaiden/työttömien yhdenvertaisuus eri maakunnissa?

Maakunnalle tuleva mahdollisuus tuottaa maakunnan asiakkaiden tarpeisiin vastaavia palveluja voi vahvistaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Maakuntien tulee noudattaa Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita ja valtio voi asettaa maakunnalle näihin liittyviä vaatimuksia. Velvoitteita ovat erityisesti yhdenvertaisuus palvelujen saatavuudessa sekä eri asiakasryhmien ja yksittäisten asiakkaiden syrjimätön kohtelu. Niiden toteutumista arvioidaan valtion ja maakuntien välissä vuoropuhelussa vuosittain.

Lainsäädäntöön on kirjattu kasvupalveluja koskevat vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat kaikkia maakuntia.

Palvelutuotannon ohjaus ja valvonta kuuluvat maakuntien järjestämistehtävän ytimeen. Maakunnan on luotava omavalvontaohjelma kasvupalvelujen tuottamisen sekä saatavuuden ja laadun valvomiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö puolestaan seuraa kasvupalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain.

Miten asiakkaat/vaikeasti työllistyvät löytävät itselleen sopivat palvelut?

Maakunta huolehtii siitä, että asiakkaat saavat tietoa oikeuksistaan, velvollisuuksistaan sekä etuuksistaan ja vastaa siitä, että palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Maakunnalla on kasvupalvelujen järjestäjänä vastuu huolehtia asiakkaan palvelujen yhteensovittamisesta silloin, kun asiakas tarvitsee työllistyäkseen myös muita kuin kasvupalveluja. Yhteensovittaminen voidaan sisällyttää esimerkiksi palveluhankintoihin, jolloin asiakkaille voidaan tarjota tarpeen mukaisesti erilaisia palvelukokonaisuuksia tai tuettuja palveluja. Jos asiakkaan työllistymisvaikeudet johtuvat esimerkiksi terveyden tai toimintakyvyn ongelmista, maakuntamallissa sosiaali- ja terveystyöpalveluja on nykyistä helpompi yhdistää kasvupalveluihin kun maakunta vastaa molempien järjestämisestä.

Yrityksiä voidaan kannustaa esimerkiksi uusilla tulosperusteisilla korvauskäytännöillä työllistämään pitkäaikaistyöttömiä, jos maakunnat innostuvat sellaista kokeilemaan.

Tuleeko asiakkaalle mahdollisuus valita palveluntuottaja kasvupalveluissa?

Maakunnallisten kasvupalvelujen asiakkaalla on oikeus valita haluamansa palveluntuottaja maakunnan valitsemien palveluntuottajien joukosta. Maakunta voi perustellusta syystä asiakkaan pyynnöstä antaa luvan vaihtaa palveluntuottajaa.

Miten maakuntien asiakkaat saavat valtakunnallisia kasvupalveluita?

Valtakunnallisten kasvupalvelujen tuottajien tarjoamat palvelut ovat edelleen samalla tavalla kuin aikaisemmin kasvuyritysten ja muiden yritysten käytettävissä niiden sijainnista riippumatta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa järjestäjänä valtakunnallisesti tuotettavista kasvupalveluista. Aluekehittämis- ja kasvupalvelulaissa ei säädettäisi valtakunnallisten kasvupalvelujen sisällöstä eikä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan valtakunnallisten toimijoiden, kuten esimerkiksi Finnvera Oyj:n, Suomen Teollisuussijoitus Oy:n tai Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toiminnasta.

Henkilöstövaikutukset

Mikä on henkilöstön asema?

Henkilöstöä on maakuntauudistuksessa siirtymässä maakuntiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, työ- ja elinkeinotoimistoista, kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja Valtorista (ei kuitenkaan vielä eduskuntakäsittelyssä nyt olevalla alueiden kehittämis- ja kasvupalvelulailla). Myös tukitehtäviä valtiolla hoitavaa henkilöstöä siirtyy maakuntien palvelukseen. Henkilöstö siirtyy uuden työnantajan palvelukseen liikkeenluovutuksella vanhoina työntekijöinä.

Kuntia koskevat

Alkavatko maakunnat tehdä kuntien elinvoimatehtäviä?

Kasvupalvelu-uudistuksella ei puututa kunnan tehtäviin. Kasvupalvelu-uudistuksessa siirretään maakunnille tehtäviä ainoastaan valtion ELY-keskuksista ja TE-toimistoista, ei kunnilta. Kunnat saavat hoitaa jatkossakin tehtäviä, joita ne tällä hetkellä hoitavat yleisen toimialansa puitteissa.

Onko kunnilla kasvupalveluun ja alueen elinvoimaan liittyviä tehtäviä?

Kunnilla on yleinen toimiala, jonka puitteissa ne voivat hyvin vapaasti järjestää ja tuottaa palveluita kuntalaisille ja yrityksille. Pidempään työttömänä olleiden työllistämismahdollisuutta lukuun ottamatta kunnilla ei ole lakiin perustuvia velvollisuuksia järjestää kasvupalveluita. Kuntien vastuulla olevilla nuoriso-, sivistys- ja asumispalveluilla on kuitenkin kiinteä yhteys kasvupalveluihin.

Erityisesti suuremmat kaupungit panostavat merkittävästä elinvoimaa ja kilpailukykyä edistäviin toimenpiteisiin. Kuntien vuoden 2015 tilinpäätöstietojen mukaan kuntien työllisyyttä edistäviin palveluihin käytettiin varoja yhteensä 528 miljoonaa euroa.

Kasvupalvelu-uudistus tuo kunnille kuitenkin mahdollisuuden tuottaa maakunnille maakunnallisia kasvupalveluja markkinapuutetilanteessa. Toimija, joka tuottaa palveluja maakunnalle, ei voi olla kunta eikä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun hankintalain 15 §:ssä tarkoitettu kunnan sidosyksikkö muutoin kuin markkinapuutetilanteessa. Tällaisessa tilanteessa maakunta voi tehdä suorahankinnan myös kunnalta tai sen sidosyksiköltä.

Mitä ovat kunnan elinvoimatehtävät?

Elinvoimatehtävät ovat kaikkia niitä tehtäviä, jotka vahvistat paikallistalouden elinvoimaisuutta. Osa elinvoimatehtävistä on lakisääteisiä ja osa ei-lakisääteisiä tehtäviä, jotka kunta on vapaaehtoisesti ottanut hoitaakseen. Elinvoimatehtäviä ovat esimerkiksi elinkeinopolitiikka, työllisyyspalvelut, ammatillinen ja muu koulutus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä alueiden käyttöön ja infrastruktuuriin liittyvät tehtävät.

Kunnat hoitavat yleisen toimialansa elinvoimatehtäviä hyvin monella eri tavalla. Aluekehittämis- ja kasvupalvelulaki koskee kuntien tehtäviä.

Tavoitteena kuitenkin on, että maakunnat ja kunnat sovittavat yhteen alueen elinvoimaa edistäviä tehtäviä.

Salliiko allianssimalli maakuntien / kuntien oman tuotannon?

Kasvupalvelulaki jättää maakunnille harkinnan oman ja ulkoisen tuotannon välillä. Samoin kunnilla on oman tehtävänänsä puitteissa harkintavalta oman ja ulkoisen tuotannon välillä. Allianssissa voi siten olla mukana järjestäjien omaa tuotantoa kunkin järjestäjän omalla tehtävänänsä.

Mitä tapahtuu kuntien palkkatuetulle työlle?

Uudistus ei muuta sitä, miten kunnat voivat hyödyntää palkkatukea. Kunnat voivat esimerkiksi palkata palkkatuella työttömiä työpajatoimintaan ilman, että kunnan tulee muuttaa nykyistä toimintatapaansa. Se, että maakunta myöntää jatkossa TE-toimistojen sijasta palkkatukea, ei vaikuta palkkatuensaajaorganisaatioiden toimintaan.

Aiheuttaako uudistus muutoksia työpajatoimintaan?

Uudistus ei vaikuta kuntien rahoittamaan työpajatoimintaan. Maakunnat ja kasvupalvelujen tuottajat voivat jatkossakin lähettää työttömiä kuntien tarjoamaan nykyisen kaltaiseen työpajatoimintaan.

Jatkuuko Ohjaamo-toiminta?

Ohjaamo-toiminnasta on hyviä kokemuksia ja sitä jatketaan. Ohjaamo tarjoaa alle 30-vuotiaille nuorille julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tuottamia palveluita saman katon alta. Ohjaamoiden palvelupisteitä on eri puolilla maata yhteensä 41. Käynnissä olevan Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankehaun kautta uusia Ohjaamoja tulee luultavasti syntymään lisää.